

23.03.2021

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**23 Mart 2021
Salı**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

23 Mart 2021 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Fakülte ve Yüksekokullar Askerî Öğrenci Komutanlığı ve Öğrencileri ile Fakülte ve Yüksekokullardan Yetişen Subaylara ve Astsubaylara İlişkin Yönetmelik
- Millî Savunma Üniversitesi Astsubay Meslek Yüksekokulları Yönetmeliği
- Millî Savunma Üniversitesi Harp Okulları Yönetmeliği
- Çankaya Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

ANA STATÜ

- İlkokul Öğretmenleri Sağlık ve Sosyal Yardım Sandığı Anastatüsünde Değişiklik Yapılmasına Dair Ana Statü

TEBLİĞ

- Kişisel Koruyucu Donanımların İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/11)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/29)

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 29/12/2020 Tarihli ve 2020/13893 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 21/1/2021 Tarihli ve 2017/35203 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 25/2/2021 Tarihli ve 2018/27296 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 25/2/2021 Tarihli ve 2018/36896 Başvuru Numaralı Kararı

Pakdemirli: Su stresi çeken ülkeler grubundayız

"Kurak ve su kısıtı olan bir coğrafyada yaşıyoruz." diyen Bakan Pakdemirli, "Yıllık ortalama yağış miktarımız dünya ortalamasının altındadır. Kişi başına düşen yıllık 1340 metreküp su ile su stresi çeken ülkeler grubundayız. 2040 yılında ise kişi başı tüketilen yıllık su miktarının yüzde 17 azalışla, 1116 metreküpe düşmesi bekleniyor." ifadelerini kullandı.

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, nisanda Birinci Su Şurası'nın başlangıcını yapacaklarını belirterek, "Birinci Su Şurası kapsamında ilgili tüm paydaşlarla bir araya gelerek, suyumuzun geleceğini konuşacak, hedeflerimizi ortaya koyacak ve yol haritamızı belirleyeceğiz." dedi.

Pakdemirli, Devlet Su İşleri (DSİ) Genel Müdürlüğünde düzenlenen "22 Mart Dünya Su Günü Kutlamaları"ndaki konuşmasında, Dünya Su Günü'nün bu yılki temasının "Suyun Değeri" olduğuna dikkati çekti.

Su güvenliğinin, gıda güvenliğinin garantisi olduğuna işaret eden Pakdemirli, "Tarım ise suyun en fazla kullanıldığı sektördür. Dünyadaki suyun yüzde 71'ini, ülkemizdeki suyun ise yüzde 77'sini tarım sektörü kullanıyor. Son 50 yılda verimde ve üretimde ciddi artışlar yaşadık. Bunun temelinde su, önemli bir yer tutuyor. Son 50 yılda Türkiye'de, sulamalı endüstriyel tarım yapılan alan 2 kat arttı." diye konuştu.

Türkiye'nin su zengini bir ülke olmadığını anlatan Pakdemirli, "Kurak ve su kısıtı olan bir coğrafyada yaşıyoruz. 25 nehir havzasından oluşan ülkemizde, 112 milyar metreküp teknik ve ekonomik su rezervimiz var. Yıllık ortalama yağış miktarımız dünya ortalamasının altındadır. Kişi başına düşen yıllık 1340 metreküp su ile su stresi çeken ülkeler grubundayız. 2040 yılında ise kişi başı tüketilen yıllık su miktarının yüzde 17 azalışla, 1116 metreküpe düşmesi bekleniyor." ifadelerini kullandı.

"Son 19 yılda toplam 255 milyar liralık yatırım yaptık"

Pakdemirli, her bir damla suyu değerlendirmek ve verimli kullanmak için, çalıştıklarını belirterek, şunları kaydetti:

"Son 19 yılda, elimizdeki bu kıymeti aziz milletimize en iyi şekilde sunmak amacıyla toplam 255 milyar liralık yatırım yaparak, 8 bin 697 tesisi hizmete aldık. 19 yılda inşa edilen ve Cumhuriyet tarihinde yapılanların 2 katından fazla olan 600 barajımızda, toplam 45 milyar metreküp suyumuzu depoladık. Yaklaşık 20 milyon dekar alanı son 19 yılda sulamaya açarak sulanan tarım alanını 67 milyon dekara ulaştırdık.

Böylece bereketli Anadolu topraklarını modern sulama sistemlerine kavuşturduk. Sulamaya açılan alanlardan yılda yaklaşık 60 milyar lira zirai gelir artışı sağlayarak hem üreticimize hem de ekonomimize önemli bir gelir kazandırdık."

Arazi toplulaştırmada 263 proje kapsamında 48 milyon dekar arazide çalışmalarını tamamladıklarının altını çizen Pakdemirli, böylece suyun ve üretim girdilerinin daha az kullanılarak verimin artmasına katkı sağladıklarını dile getirdi.

Pakdemirli, hidroelektrik santrali projeleriyle 44 milyar kilovatsaatlik üretim kapasitesini, 108 milyar kilovatsaate çıkardıklarına işaret ederek, şu bilgileri paylaştı:

"81 ilimizin tamamının memba kalitesinde suya ulaşması için son 19 yılda 262 içme suyu ve 21 atık su tesisi tamamladık. Böylece 41 milyon vatandaşımıza yıllık 2,7 milyar metreküp içme ve kullanma suyu temin ettik. Bugün ülkemiz, güvenilir içme suyu hizmeti kullanan nüfus oranında, yaklaşık yüzde 99 gibi gelişmiş birçok ülkenin üzerinde çok iyi bir seviyeye ulaşmıştır."

"2021'de 402 tesis ve yatırımı hizmete almayı hedefliyoruz"

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'yle su alanındaki çalışmalara da hız verdiklerini ifade eden Pakdemirli, son 3 yılda 72'si baraj olmak üzere 973 tesisi hizmete aldıklarını kaydetti.

Pakdemirli, Bakanlık olarak, 2021 yılını "Su ve Sulama Yatırımlarında Hamle Yılı" olarak ilan ettiklerini bildirerek, şu değerlendirmede bulundu:

"Sulama yatırım bütçesini, Sayın Cumhurbaşkanımızın desteğiyle 2,4 kat artırarak, 15,3 milyar liraya çıkardık. 2021 yılında, 51'i baraj olmak üzere toplam 402 tesis ve yatırımı hizmete almayı hedefliyoruz. Depolama kapasitemiz 180 milyar

metreküpe ulaşacak, sulamaya açılan alan 69 milyon dekara çıkarılacak, tescil edilen toplulaştırma alanı 60 milyon dekara çıkarılacak, içme suyu miktarı yıllık 4,9 milyar metreküpe ulaşacaktır."

"Yer altı baraj sayımızı 50'ye çıkartacağız"

Diğer taraftan, suyu korumak ve tasarruflu kullanmak için en az 150 yer altı barajının inşaatlarının devam ettiğine dikkati çeken Pakdemirli, martta, 15 ilde 26 yer altı barajının faaliyete geçtiğini bildirdi. Pakdemirli, "İnşallah 2021 yılı sonu itibarıyla da hizmete alınan yer altı baraj sayımızı 50'ye çıkartacağız. 2023 yılına kadar kalanını da hizmete almayı planlıyoruz." dedi.

Pakdemirli, basınçlı borulu şebekelerin yapımının artırılması ve eski sulamaların rehabilite edilmesiyle sulamada kullanılan suda yüzde 74'lük tasarruf sağlamayı hedeflediklerini belirterek, damlama ve yağmurlama sulama yatırımlarına yüzde 50 hibe ve sıfır faizli kredi desteğinin devam ettiğini söyledi.

Sulama yatırımlarına hız verirken suyun geleceğini de planladıklarını anlatan Pakdemirli, şunları kaydetti:

"Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, Cumhuriyet tarihinde bir ilki daha gerçekleştireceğiz. Nisan ayında Birinci Su Şurası'nın da başlangıcını yapıyor olacağız. Tabii 2019 yılında yaptığımız Tarım ve Orman Şurası'nda olduğu gibi, Birinci Su Şurası kapsamında da ilgili tüm paydaşlarla bir araya gelerek suyumuzun geleceğini konuşacak, hedeflerimizi ortaya koyacak ve yol haritamızı belirleyeceğiz."

TBMM Çevre Komisyonu Başkanı ve AK Parti Trabzon Milletvekili Muhammet Balta da suyun kirletilmemesi için yasal altyapıların oluşturulması noktasında çalışmalar yaptıklarına işaret ederek, havayı suyu ve toprağı temiz tutmak için projeler yaptıklarını bildirdi.

DSİ Genel Müdürü Kaya Yıldız da su kaynaklarının geliştirilmesinin ve hizmete alınmasının sosyal refahın artmasına doğrudan katkı yaptığını belirterek, DSİ'nin yürüttüğü çalışmalar hakkında bilgi verdi.

Konuşmaların ardından, DSİ'nin "22 Mart Dünya Su Günü" kapsamında düzenlendiği yarışmada dereceye giren katılımcılara ödülleri verildi, Bakan Pakdemirli de "Dünya Su Günü" içerikli resim, foto ve afişlerden oluşan sergiyi gezdi.

Gıda enflasyonu yüzde 30'a dayandı. Sebze ve meyve fiyatlarında patlama yaşandı

Birleşik Kamu-İş Konfederasyonu tarafından yapılan araştırma sonucunda gıda enflasyonunun geldiği boyut gözler önüne serildi. Rapora göre, Mart ayında bir önceki aya göre yüzde 2.5 oranında artan gıda fiyatlarında bu yılın ilk üç aylık döneminde yüzde 9.2, son bir yılda ise yüzde 29.2 oranında artış yaşandı. En yüksek artış ise sebze ve meyve fiyatlarında görüldü.

Birleşik Kamu-İş Konfederasyonu'nun araştırmasına göre, gıda fiyatlarında geçen yılın son aylarında başlayan artış, bu yıl Mart ayında da sürdü. Martta bir önceki aya göre yüzde 2.5 oranında artan gıda fiyatlarında bu yılın ilk üç aylık döneminde yüzde 9.2, son bir yılda ise yüzde 29.2 oranında artış yaşandı.

SIVI YAĞ FİYATI YÜZDE 7.2 ARTTI

Gıda fiyatları bir önceki aya göre bu yıl ocak ayında yüzde 3.6, şubatta da yüzde 2.8 oranında arttı. Martta yaşanan yüzde 2.5 oranındaki artışta, et-balık, yağ, sebze ve işlenmiş gıda fiyatlarında yaşanan artışlar belirleyici oldu.

Martta, ekmek, un, bulgur fiyatlarında bir önceki aya göre değişiklik yaşanmazken, et ve balık grubu fiyatlarında yüzde 2.6, süt ve süt ürünleri ile yumurta fiyatlarında yüzde 1.7 oranında artış kaydedildi. Mart ayında, geçen yılın son aylarında da hızlı bir artış yaşanan sıvı yağ fiyatlarında ise zeytin yağı fiyatlarına bağlı olarak yüzde 7.2 oranında bir yükseliş oldu.

Meyve fiyatlarının yüzde 0.2 oranında azaldığı mart ayında sebze fiyatlarında ise bir önceki aya göre yüzde 6.4 oranında yükseliş gözlemlendi.

Bakliyat fiyatlarının yüzde 2.7 oranında azaldığı Mart ayında, salça, zeytin, bal, çay, tuz ve benzeri gıda maddelerinden oluşan diğer işlenmiş gıda fiyatları yüzde 1.9 oranında arttı.

Mevcut gıda tüketim alışkanlıklarına göre seçilen 76 gıda maddesinden oluşturulan gıda sepetini satın alabilmek için Mart ayında bu yıl Şubat ayına göre yüzde 2.5 oranında daha fazla para ödendi.

SEBZE FİYATLARI YÜZDE 12.5 ARTTI

Gıda fiyatlarında Ocak-Mart dönemin ise yüzde 9.2 oranında artış yaşandı. İlk üç aylık dönemde ekmek, bulgur, un, makarna fiyatlarında yüzde 5.5, et ve balık fiyatlarında yüzde 7.8, süt, süt ürünleri ve yumurta fiyatlarında yüzde 18.1 oranında artış gözlenirken, 2020 yılının son aylarında hızla yükselen yağ fiyatlarında ise yüzde 4.8 oranında artış oldu.

Yılın ilk çeyreğinde meyve fiyatlarında ortalama yüzde 4.4, sebze fiyatlarında yüzde 12.5 oranında artış, bakliyat fiyatlarında yüzde 3.1 oranında azalış yaşandı. Diğer işlenmiş gıda fiyatlarında ise yüzde 6.5 oranında artış oldu.

Gıda fiyatlarında yıllık olarak ise (Mart 2020'ye göre) yüzde 29.2 oranında artış kaydedildi. Bu yıl Mart'ta geçen yılın Mart ayına göre ekmek, un, bulgur, makarna fiyatlarında yüzde 25.7, et-balık fiyatlarında 12.4, süt ve süt ürünleri ile yumurta fiyatlarında yüzde 39.1 oranında artış oldu.

Bir yıl öncesine göre yağ fiyatları yüzde 40.8 oranında arttı. Meyve fiyatları yüzde 18.1 oranında, sebze fiyatları ise yüzde 55.1 oranında artış gösterdi.

Bakliyat fiyatları son bir yılda yüzde 16.5 diğer gıda fiyatları ise yüzde 13.9 oranında zamlandı.

EN ÇOK SEBZE VE MEYVE FİYATLARI YÜKSELDİ

Sepete dahil edilen ürünlerin son 12 aylık ortalama fiyatlarının bir önceki 12 aylık dönemdeki ortalama fiyatlarıyla karşılaştırılarak hesaplanan 12 aylık ortalamalara göre de gıda fiyatlarında son yılda yüzde 29 oranında artış yaşandı.

Yıllık ortalamalara göre ekmek, un, bulgur, makarna fiyatları yüzde 14.1, et ve balık fiyatları yüzde 18.9, süt, süt ürünleri ve yumurta fiyatları yüzde 24.7, yağ fiyatları yüzde 30.4, meyve fiyatları yüzde 49.1, sebze fiyatları yüzde 58.1, bakliyat fiyatları yüzde 24.7, diğer gıda maddelerinin fiyatları da yüzde 11.3 oranında artış kaydetti.

TCMB Başkanı Kavcıoğlu: Őeffaflık ilkesiyle çalışacağız

Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu, paydaşlarla iletişim kaynaklarının açık tutulacağını vurgulayarak, "Őeffaflık ve öngörülebilirlik ilkesiyle çalışacağız" dedi.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Başkanı Şahap Kavcıoğlu, "Ekonomimiz güçlü temeller üzerinde yükselecek. Yatırım, retim, ihracat ve istihdamı artırıcı sürdürülebilir büyüme için gerekli koşulların oluşmasına katkı sağlayacağız" dedi.

Paydaşlarla iletişim kaynaklarının açık tutulacağını belirten TCMB Başkanı Kavcıoğlu, "Enflasyonda kalıcı düşüş hedefiyle őeffaflık ve öngörülebilirlik ilkeleri doğrultusunda çalışmalarımızı sürdüreceğiz." ifadelerini kullandı.

Kavcıoğlu, "nmzdeki dönemde hep birlikte büyük bir özveri ile yatırım üretim ihracat ve istihdamı artırıcı sürdürülebilir büyüme için gerekli koşulların oluşmasına katkı sağlayacağız. Makro ekonomik istikrarı pekiştirerek ekonomimizin güçlü temeller üzerinde yükselmeye devam edeceğine inancım tamdır" değerlendirmesinde bulundu.

WSJ'den çarpıcı faiz, enflasyon ve kur değerlendirmesi

Wall Street Journal gazetesi, faiz artırımları ile Merkez Bankası'nın bağımsızlığını yeniden güçlendirmeye çalışan Naci Ağbal'ın görevden alınmasının ardından değer kaybeden Türk Lirası'nı ve Türkiye'nin faizleri aşağı çekerek enflasyonu düşürme politikasını mercek altına aldı. Analizde bu politikanın başarılı olma şansının çok düşük olduğu ve TL'nin uzun bir süre daha çalkantılı bir dönemden geçebileceğini yazdı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, cuma gecesi sürpriz bir kararla **Naci Ağbal'**ı Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB) Başkanlığı görevinden alarak, yerine Prof. Dr. Şahap Kavcıoğlu'nu atadı. Bu karar, Türk varlıklarına satış getirdi ve Türk Lirası (TL) dolar karşısında yüzde 8'in üzerinde değer kaybetti.

Analistler, Ağbal'ın görev yaptığı sürede faizlerin yüzde 10,25'ten yüzde 19'a kadar yükseltildiği sıkı para politikasında değişikliğe gidileceğine dair kaygıların lira üzerinde baskı oluşturduğunu söylüyor. Erdoğan, ekonomi dünyasında genel kabul gören görüşün aksine, enflasyonun aşağı çekilmesi için faizlerin düşürülmesi gerektiğini savunuyor.

WSJ MERCEK ALTINA ALDI

Wall Street Journal (WSJ) muhabiri Jon Sindreu'nun yazdığı "Türkiye'nin Merkez Bankası yanlış sıra dışı politikayı uyguluyor" başlıklı analizde, faizleri düşürerek enflasyonun aşağı çekilmesi yönündeki görüşün Türkiye açısından ne kadar uygulanabilir bir politika olduğu mercek altına alındı.

WSJ'deki analizde, dünya genelinde büyümenin yavaş, enflasyonun yüksek olduğu durumlarda etkisiz kaldığı görülen para politikası bağımsızlığının öneminin "olduğundan fazla abartıldığı" ve son dönemde yatırımcıların hükümetler ile merkez bankaları arasında koordinasyon sağlanmasının avantajlarını görmeye başladıkları belirtildi.

'ERDOĞAN MERKEZ ÜZERİNDEKİ KONTROLÜNÜ KÖTÜYE KULLANIYOR'

Ancak bu durumun Türkiye açısından çok da geçerli olmayabileceği yorumu yapıldı ve şu ifadeler yer verildi:

"Türkiye'nin sorunu, Merkez Bankası'nın Erdoğan'ın kontrolü altında olmasından çok, Erdoğan'ın bu kontrolü kötüye kullanmasından kaynaklanıyor.

"Faizlerin artırılmasının enflasyonu dizginleyeceği yönündeki genel görüş birliğinin aksine Erdoğan, faizlerin artırılmasının şirketlerin borçlanma maliyetlerini artıracığına inanıyor.

Muhtemelen Ağbal'ı da bu yüzden görevden aldı. Kavcıoğlu'nun yazdığı köşe yazılarında Erdoğan ile aynı görüşte olduğu görülüyor ve faizleri indirmeye başlaması olasılık dahilinde."

Analizde, Batılı ülkelerde faizlerle enflasyon arasında teoride kurulan bağın pratikte çok da güçlü olmayabileceği ancak kur şoklarının görüldüğü gelişmekte olan ülkeler için durumun farklı olduğu öne sürüldü. Sindreu, gelişmekte olan ülkelerde para biriminin değer kaybetmesinin ithal malların maliyetini artırdığını ve bu nedenle de merkez bankalarının odaklandığı konunun da para biriminin değeri olduğunu yazdı.

'PİYASALARDAKİ PANİĞİ BASTIRMAK İÇİN...'

Sindreu, "Para birimini güçlendirmek için de en önemli araç faizlerin artırılması. Ekonomistlerin de yeniden değerlendirmeye başladığı gibi kur çıpası ve sermaye kontrolleri gibi daha az geleneksel politikalar da yardımcı olabilir. Ancak bunun için bu politikaların tutarlı bir şekilde uygulanması gerekiyor. **Türkiye, bu tarz politikaları uzun vadeli bir kur stratejisinin parçasından ziyade, piyasalardaki paniği bastırmak için kaotik bir şekilde kullandı**" dedi.

'MERKEZ'İN REZERVLERİ EKŞİ 20 MİLYAR DOLARDA'

Analizde, Türkiye'nin döviz rezervlerinin eksiye düştüğü değerlendirilmesine de yer verildi. Merkez Bankası'nın Kasım ayında faiz artırımlarına başlamadan önce rezervlerden ayda ortalama 4 milyar dolarlık döviz satışı yapıldığını yazan Sindreu, Türkiye'nin swap işlemleri çıkarıldığında net rezervlerinin eksi 20 milyar dolar düzeyinde olduğunu aktardı.

Sanayicide kur paniği

Uzun süredir hammadde sıkıntısı nedeni ile zor günler yaşayan sanayiciye bir darbe de kurdan geldi. Son birkaç gündür yaşanan aşırı volatilité nedeni ile fiyat tutturmakta zorlanan ve önünü göremeyen sanayici, piyasaya ürün veremez duruma geldi.

Hammadde sıkıntısı nedeniyle zor günler yaşayan sanayici kurdaki hızlı artış ile birlikte aşırı oynaklıktan da etkilendi. Fiyat tutturamama endişesiyle bazı sektörlerde piyasaya ürün verilemedi. Faiz artışının yanı sıra kurdaki yükselişin de maliyetleri yukarı çekeceğine işaret eden sektör temsilcileri, “satılan ürünü yerine koymak zor olacak” değerlendirmesini yaptı. Merkez Bankası Başkanı değişikliğinin ardından, piyasalar haftaya sert hareketlerle başladı. Önceki gece hacimsiz piyasada 8,45'leri gören dolar/TL, dün bankalararası işlemlerin başlamasıyla bir ara 7,80'in altına kadar geriledi. Kurda yaşanan aşırı volatilité, sanayicide de paniğe yol açtı. Uzun süredir hammaddede fiyat ve tedarikte sıkıntı nedeni ile zor günler yaşayan sektör temsilcileri, fiyat tutturma endişesi nedeni ile piyasaya ürün vermekten imtina eder duruma geldi.

Türkiye Giyim Sanayicileri Derneği (TGSD) Başkanı Hadi Karasu, kurdaki seviyenin ihracatçı için her ne kadar olumlu bir gelişme gibi görünse de sağlıklı ve genel geçer ekonomik kriterlere bağlı olarak gelişmediği için sıkıntıya yol açtığını anlattı. Karasu, “Yüksek tansiyon ya da şeker gibi bir tavan bir taban yapıyor. Roller coaster gibi. Vücut nasıl buna dayanamazsa sanayici de dayanamaz. Böyle bir ortamda fiyat tutturma ve rekabetçi olma gibi bir şansınız yok. Biz rekabetçi döviz kuru olsun isteriz, bunu tercih ederiz ama rekabetçi döviz kurunun tanımı uluslararası iktisat kurallarına göre bellidir. Bu durum şeker ya da yüksek tansiyon gibi bir hale geldi. Bu durum üreticilerin iç piyasaya ürün vermesine engel olacaktır. Fiyat tutturmakta zorluk

yaşayan sanayici ürün veremeyecek duruma geldi. iç piyasaya çalışan arkadaşlarımız yerine ürün koyamayacak” diye konuştu.

İhracatçı böyle artışa karşı

Kurun ihracata etkisini değerlendiren İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği Başkanı Ahmet Öksüz de, ihracatçı bir sektör olarak dövize endeksli ödemeler yapıldığı için kısa vadede ihracatta bir sıkıntı yaşanmayacağını anlattı. İç piyasaya yönelik endişelerini dile getiren Öksüz, “Her ne kadar kurdaki artış ihracata olumlu yansısı da kurun bu şekilde artması çok sağlıklı bir durum değil. Kur ciddi bir faiz yükü ile bu seviyeye geldi. Bu bizim de çok istediğimiz bir durum değil. Rekabetçi kur aslında buralar ama faiz artırımını ile beraber olduğu için iyi olmadı” açıklamasında bulundu.

Alıcı-satıcı ilişkisi bozuldu

Türk Plastik Sanayicileri Araştırma Geliştirme ve Eğitim Vakfı (PAGEV) Başkanı Yavuz Eroğlu da hammadde tedarikinde yaşanan problemlerle başlayan sürecin, kur farkı ile tavan yaptığını belirtti. Eroğlu, “Sektörümüzdeki hammadde fiyatları dolar bazında gerçekleşiyor. Yaşanan artışlar da yüzde 150’yi geçti. Hammaddenin fiyatının bitmiş ürüne etkisi yüzde 90 civarında. Üreticilerimiz, marketlerle senelik sözleşme yapıyor. Bu yüzde 90’lık maliyet artışını fiyatlara yansıtırsalar marketler kabul etmiyor. Alıcılar ve satıcılar arasında fiyat rekabeti bozulmuş durumda” dedi.

İstikrar için stabil kur

İklimlendirme Sanayi İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Şanal, müşterilerin ani kur dalgalanmasından dolayı ürünlerini bu günlerde almakta imtina ettiğini doğruladı. Birkaç gün içinde yüzde 10’u aşan dalgalanma sonrası bu durumun gayet normal olduğunu dile getiren Şanal, “Müşteriler yüklü alımlar yapmak istemez. Kurda sürekli iniş çıkışların olması ticaretteki ahenk ve düzeni bozuyor. Son iki ay içinde sürekli dalgalanmalar oldu, kurun stabil olması ticari hayatta istikrarı getirir. Bu haftayı müşteriler bekleyip kura göre hareket ederek geçirecek. Şu anda ben de alıcı olduğum hammadde konusunda bugün almak istemem. Genel formatta bu durum tüm sektörler için geçerli. Sektörde alış ve satışlarda bu hafta için bir durağanlık söz konusu olacak. Kurun normal bir dengede stabil kaldığını hissedince fiyatta da güven oluşacak. Bu doğrultuda sektörde bir hareketlenme olacaktır” değerlendirmesinde bulundu.

Sektörlerin dengeleri bozuldu

Yüksek kurun ihracat için ise olumlu bir gelişme olduğuna dikkat çeken Şanal, “Ancak istikrarın olmadığı bir kurda düzenli ticaretin yapılması mümkün değil. İstikrarlı bir artış olabilir, sektör ona göre planları yapar. Sürekli bir çıkış iniş grafiği bizim sektörde olduğu gibi tüm sektörlerin dengelerini bozar” dedi.

Mobilya Sanayi İşadamları Derneği Başkanı Nuri Gürcan da döviz kurlarındaki oynaklığın ürün tedarikinde sıkıntıya yol açacağını anlattı. Gürcan, “Döviz kurlarının

oynaklığından dolayı özellikle hammaddeciler birkaç gün sipariş almayabilirler. Birkaç gün içerisinde sistem rayına oturur. Satış yaparlar” diye konuştu.

Kimse fiyat vermek istemiyor

Hammadde konusunda uzun süredir sıkıntı yaşayan bir başka sektör de züccaciye... Bu dönemde stok yapan üreticilerin bulunduğunu anlatan Züccaciyeciler Derneği (ZÜCDER) Başkanı Mesut Öksüz, “Günü birlik dönenlerin hammaddeye ulaşması mümkün değil. Şu an bu şirketler doların belirsizliği yüzünden fiyat vermek istemiyorlar. Dünyada da üretimde bir azalma var. Hammaddeye ulaşmak çok zordu, daha da zor duruma geldi. Bir iki hafta içerisinde sorun çözülür” açıklamasında bulundu.

Gümrüklü Antrepo İşletmeciler Derneği Başkanı Cavit Değirmenci gelişmenin gümrüklere de yansıdığını söyledi. Değirmenci, “Antrepoya ürün girişleri oluyor ancak kurdan dolayı çıkış sifıra yakın. Belirsizliğin üzerindeki sis perdesinin aralanması bekleniyor” açıklamasında bulundu. Belirsizlik piyasayı kilitliyor.

Belirsizlik piyasayı kilitliyor

İstanbul Ticaret Odası Kimyevi Madde Komitesi Başkanı Nafiz Güngör, sektörde hammaddenin önemli bir kısmının dövize endeksli olduğunu ve uzun süredir de bu alanda hem fiyat hem de erişimde sıkıntı yaşadıklarını belirtti. Güngör, “Firmalar, kurdaki hareketlilik yüzünden şu an sipariş almak istemiyor. Ama bu bize göre birkaç gün sürer sonra açılır. Ya zam yaparlar ya da başka bir çözüm bulurlar. Firmalar ayrıca yurtdışından mal da almıyorlar. Belirsizlik piyasaları kilitliyor” diye konuştu.

İş dünyası temsilcileri: Önce güven

Antalya Ticaret ve Sanayi Odası (ATSO) Başkanı Davut Çetin: Ekonomi genellikle uzlaşmayla yönetilmeli

“Naci Ağbal’ın Merkez Bankası Başkanlığına atanmasıyla ekonomiye güven geldi diye seviniyorduk. Ağbal’ın bir gece yarısı görevden alınmasıyla yine güvensizlik yaratıldı. Ekonominin temeli güvendir. Güven yeniden bozuldu. Zaten pandemi var. Hammadde sıkıntısı yaşıyoruz. Döviz de bu hale gelince daha büyük sıkıntı yaratacak. Siyaset biraz ekonomiyi sakinlikle ve uzlaşmayla yönetmeli. Ekonomi gerginlikle yönetilmemeli. Döviz artışı her şeyi alt üst edecek.”

Denizli Genç İş İnsanları Derneği Başkanı Hakan Urhan: Geçmişte yapılan yanlışların sonucu

“Ekonomi yönetiminde istikrarlı ve uzun vadeli yaklaşımla atılacak adımlara ihtiyaç duyulan bir dönemde, Merkez Bankası Başkanı Naci Ağbal’ın göreve geldikten sadece 4 ay sonra görevden alınması, makro ekonomik istikrar konusundaki endişelerimizi artırmıştır. Ekonomi yönetimindeki kısa vadeli görevlendirmeler, ülkemiz risk primini arttırmakta ve piyasa faizlerini daha da yukarı itmektedir. Hali hazırda Merkez Bankası net rezervlerinin ekside olması bu endişelerimizi daha da arttırmaktadır. Faizlerin yüksek seyrinin büyüme için kaynak ihtiyacı duyan

müteşebbisler açısından olumsuz olduğu muhakkaktır. Ancak; yüksek faizin enflasyona yol açan sebep olmadığı, bilakis geçmiş dönemlerdeki ekonomi ve yatırım politikalarında yapılan yanlışların bir sonucu olduğu unutulmamalıdır.”

Aydın Sanayi Odası Başkanı Mehmet Yunus Şahin: Kurda hareketlilik sıkıntıya neden oluyor

“Döviz kurundaki hareketlilik girdi maliyetlerinde artışa, dolayısıyla yurtiçi ve dışı pazarlarda öngörülebilir fiyat oluşturma konusunda sıkıntılara neden olmaktadır. Aydın, geçtiğimiz yıl 771 milyon dolar ihracat, 200 milyon dolar ithalat yaptı. Rakamlara baktığımızda net ihracatçı bir kent ve sanayi görünümü söz konusu. Ancak, Aydın sanayisi bu üretimi yaparken ithal girdi kullanıyor. Dolayısıyla öngörülebilir bir fiyatlandırma için dövizde istikrar temenni ediyoruz.”

Adana Çiftçiler Birliği Başkanı Mutlu Doğru: Kurların yükselmesi tarımı zorda bırakıyor

“Kurların yükselmesi tarımda girdi maliyetlerinin yükselmesine neden olduğu için üreticiyi de zor durumda bırakıyor. Zirai ilaç, gübre, hayvancılıkta yem hammaddelerinin yarısı ithal ediliyor. Kur yükseldiğinde girdi maliyetleri anormal artıyor. Bu nedenle hiçbir zaman kurların yükselmesini arzu etmiyoruz.”

Otomotivciler bine yakın aracı gümrükten çekti

Kurdaki artış, otomotivde ithal markaları harekete geçirdi. Birçok marka kurdaki artışın süreceği endişesi ile gümrüklerde bekleyen araçları çekti. Bazı markaların sabah saatlerinde bine yakın aracı gümrükten çektiği aktarıldı. Otomotiv Yetkili Satıcıları Derneği (OYDER) Başkanı Murat Şahsuvaroğlu, kur artışının otomobil fiyatlarına hemen yansıdığını ve satışları olumsuz etkilediğini hatırlatarak, “Özellikle sabah saatlerinde kurdaki artışla sektörde gümrüklerden araç çekildi. Ancak akşama doğru panik azaldı. Kurdaki artışın bu hızda devam etmeyeceğini umuyoruz” dedi. Sektör temsilcileri, kur artışının ilk etapta sıfır, ardından ikinci el otomobil fiyatlarını yukarı çekeceğini belirtti. Kur artışının düşük ÖTV matrahına giren araç sayısını da azaltacağını belirten yetkililer, bu durumun son dönemde rekor seviyelerde olan otomobil satışlarını da frenleyeceğini söylüyor.

İngiliz tatilcilere kötü haber: Yurt dışına çıkana 54 bin TL ceza

İngiltere'de yaklaşan tatil sezonu öncesi corona kısıtlamaları artırıldı. Hükümet, geçerli bir sebebi olmayanların ülke dışına çıkışını Haziran ayı sonuna kadar yasakladı. Kurala uymayanlar 54 bin TL cezayla karşı karşıya kalacak.

Corona virüsü salgını dünya genelinde hız kesmeden can almaya devam ederken, pek çok ülke üçüncü dalga endişesiyle önlemlerini sıkılaştırıyor. Virüsün Avrupa'da en çok etkilediği ülkelerden biri olan İngiltere de yasakları artırırlardan.

İngilizlerin dört gözle beklediği yaz mevsimi bekledikleri gibi geçmeyebilir. Hükümetin aldığı yeni önlemler kapsamında, yurt dışına çıkış, Haziran ayı sonuna kadar sınırlandırıldı.

GEÇERLİ SEBEP İÇİN BELGE DOLDURACAKLAR

Buna göre ülke dışına çıkmak isteyen İngiliz vatandaşları, hangi ülkeye gidecekleri, ne kadar süreyle kalacakları ve gidiş sebebini belirten bir form dolduracak. Geçerli bir sebebi bulunmayan vatandaşların ülkeyi terk etmesi halinde 5 bin sterlin (54 bin TL) ceza uygulanacak.

Söz konusu karar İngiliz turistleri dört gözle bekleyen ülkeler için de yıkıcı bir etki yarattı. The Times'ın haberine göre kısıtlamanın Ağustos ayı sonu veya Eylül ayına

23.03.2021

kadar uzatılabileceği belirtiliyor. Bu da tatil sezonunun neredeyse tamamının kısıtlanması anlamına geliyor.

ÜLKE İÇİNDEKİ OTELLER 17 MAYIS'TA

Hükümetin bu kararı almasında başta Avrupa'da olmak üzere artan vaka sayıları ve yeni mutasyonları gerekçe gösterdiği öğrenildi. Aşılama kampanyalarının yavaş ilerlemesi de kritik faktörler arasında yer alıyor.

Öte yandan ülkede tatil yapacaklar için de yasaklar bir süre daha devam edecek. Son kararlara göre 12 Nisan'a kadar tatil amaçlı ev tutmak ve konaklamak yasak. Otel ve pansiyonlarda yasağın kalkacağı tarih ise 17 Mayıs olarak belirlenmiş durumda.

Ekonomik krizden çıkışın reçetesi tarım olabilir mi?

Ali Ekber YILDIRIM

23 Mart 2021 Salı

Ekonomiyi sadece döviz, faiz, borsa üçgeninden ele alanlar için krizden çıkış için tarımın önemi elbette pek inandırıcı gelmeyecektir. Ancak, Türkiye'nin sahip olduğu tarımsal potansiyel doğru politikalarla ve iyi bir planlama ile değerlendirildiğinde krizden çıkış için önemli bir avantaj sağlayacağı çok açık.

Koronavirüs ile birlikte dünyada gıda ve tarımın öneminin ne kadar arttığı bir kez daha görüldü. Dünya gıda fiyatları son 6 yılın zirvesinde. İthalat yerine üreten bir Türkiye'nin bugün ekonomide çok daha iyi yerlerde olacağı inkâr edilemez bir gerçek.

Yıllardır uygulanan ekonomi politikalarında tarımın potansiyeli, gücü, önemi hep yok sayıldı. Ülkeye döviz kazandıracak en önemli sektörlerden birisinin tarım ve gıda olduğu bilinçli veya bilinçsizce görmezden gelindi. Üretmek yerine ithalata dayalı bir politika ile tarım yok edilmeye çalışılıyor.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 18 Mart 2021'de "Bitkisel Ürün Denge Tabloları"nı yayınladı. Bu tablolarla Türkiye'nin hangi ürünlerde kendisine ne kadar yeterli olduğu, üretim, ithalat, ihracat verileri ayrıntılı olarak yer alıyor. Genellikle hangi üründe kendimize ne kadar yeterliyiz verisi üzerinden ele alınan bu tabloların detaylarına inildiğinde bazı gerçekler su yüzüne çıkıyor.

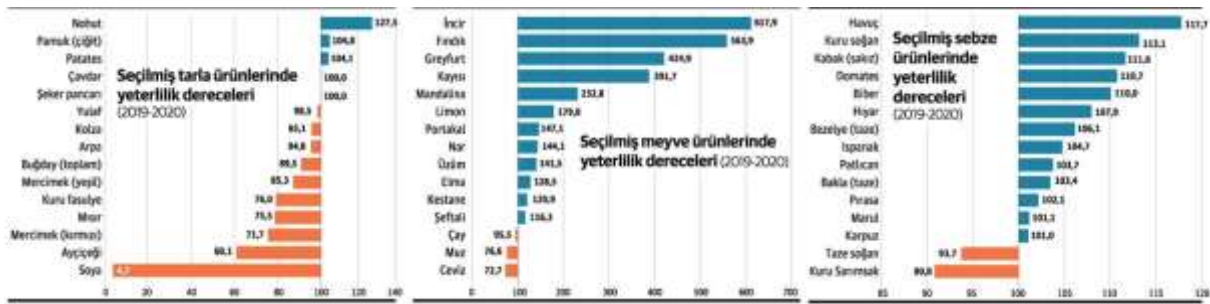
Tahıllarda kendine yeterlilik düşük

Öncelikle genel bir değerlendirme ile tabloların bize anlattıklarına bakalım. Tahıl ürünlerinde Türkiye, kendine yeterli değil. TÜİK'in verilerine göre, toplam tahıl ürünlerinde 2019-2020 piyasa döneminde yurt içi üretimin yurt içi talebi karşılama derecesi (yeterlilik derecesi) yüzde 87,8 olarak gerçekleşti. Toplam tahıl üretiminde en büyük paya sahip olan buğdayın yeterlilik derecesi yüzde 89,5, yem sanayinin en önemli girdilerini oluşturan arpanın yeterlilik derecesi yüzde 94,8, mısırın yeterlilik derecesi yüzde 75,5, soyanın yeterlilik derecesi ise sadece yüzde 4,7 olarak gerçekleşti.

Sebze ve meyvelerde yeterlilik çok yüksek

Sebze ve meyvelerde kendine yeterlilik çok yüksek. Türkiye'nin dünyada birinci olduğu incir, fındık, kayısı gibi ürünleri çok az tüketiyor. Bu ürünlerde kendine yeterlilik yüzde 500'lerin üzerinde. Bu ürünler aynı zamanda Türkiye'nin geleneksel ihracat ürünleri. Meyveler ve içecek bitkilerinde 2019-2020 piyasa döneminde en yüksek yeterlilik derecesi yüzde 617,9 ile incir ilk sırada. Turunçgiller grubunda yer alan meyvelerin tamamında kendine yeterlilik yüzde 100'ün üzerinde.

Toplam sebze ürünlerinde, 2019-2020 piyasa döneminde yurt içi üretimin, yurt içi talebi karşılama derecesi yüzde 107,2 oldu. Sebzelerde en yüksek yeterlilik derecesi havuçta yüzde 117,7 olurken, kuru soğanda yüzde 113,1, sakız kabakta ise yüzde 111,6 olarak gerçekleşti.

Buğdayda kayıp 1.5 milyon ton

Bu genel bilgilerden sonra bazı ürünlere detaylı olarak bakmakta yarar var. En çok konuşulan ürünlerden birisi buğday. TÜİK verilerine göre; 2019-2020 sezonunda Türkiye, 6.8 milyon hektar alanda 19 milyon ton buğday üretti. Üretilen buğdayın 1 milyon 45 bin tonu hasat sırasında kayboldu. Hasat kayıplarının önlenmesi çok önemli.

Üretilen 19 milyon ton buğdayın 17 milyon 955 bin tonu kullanılabilir durumda. 2019-2020 sezonunda Türkiye toplam 10 milyon 793 bin 317 ton buğday ithalatı yaptı. İthalatla birlikte buğday arzı 28 milyon 748 bin 317 ton.

Yurt içi kullanım miktarı 20 milyon 69 bin ton. Bu buğdayın 16 milyon 34 bin tonu tüketim amaçlı değerlendiriliyor. Tohumluk olarak 1 milyon 232 bin ton kullanılıyor. Yemlik olarak kullanılan buğday miktarı 2 milyon 267 bin ton. Hasat kayıpları 1 milyon 45 bin ton olurken, işleme ve diğer kullanımlar sırasındaki kayıp miktarı da 535 bin 673 ton. Buğdayda 19 milyon ton üretiyoruz ama bunun 1 milyon 580 bin 673 tonunu kaybediyoruz. Buğdaydan elde edilen, un, makarna, bulgur ve diğer ürünlerin buğday eşdeğeri ihracatı 7 milyon 530 bin ton.

Türkiye'de kişi başına yıllık 192,8 kilo buğday tüketiliyor. Buğdaydaki yeterlilik derecesi yüzde 89,5. Yani Türkiye buğdayda kendine yeterli değil. Yapılması gereken üretimi artırmak. Ama aynı zamanda hasat ve diğer kayıpların minimum düzeye indirilmesi için çalışmak gerekiyor.

Yağlı tohumlarda büyük dengesizlik var

TÜİK'in yayınladığı denge tablolarında yağlı tohumlarla ilgili veriler çok çarpıcı.

Bu yıl çok gündemde olan ayçiçeği tohumu ve ayçiçeği yağı ile ilgili Türkiye'nin durumu hiç de iç açıcı değil. 2019-2020 sezonunda Türkiye'nin ayçiçeği üretimi 2 milyon 100 bin ton. Üretim kayıpları 16 bin 800 ton. Kullanılabilir üretim 2 milyon 83 bin 200 ton. İthalat 3 milyon 301 bin 308 ton. Türkiye ürettiğinden çok daha fazlasını ithal ediyor.

Toplam arz 5 milyon 384 bin 508 ton. Türkiye'nin tüketimi 3 milyon 385 bin 497 ton. Tohumluk olarak 11 bin 289 ton kullanılıyor. İhracat 1 milyon 939 bin 887 ton. Kişi başına tüketim 40.7 kilo. Ayçiçeğindeki yeterlilik derecesi ise yüzde 60.1 olarak belirlendi.

Soyada yeterlilik sadece yüzde 4.7

Hem gıda hem de yem sektöründe yaygın olarak kullanılan soyada Türkiye yaklaşık 3 milyon 150 bin ton kullanımı var. Bunun sadece 150 bin tonunu üretiyor. Soya ithalatı 3 milyon 38 bin ton. Soyanın 1.6 milyon tonu yemlik, 1 milyon 485 bin tonu endüstride kullanılıyor. Soyadaki yeterlilik oranı yüzde 4.7 oldu.

Bakliyatta potansiyel değerlendirilemiyor

Bakliyat ürünlerinde toplam üretim 1 milyon 230 bin ton. İthalat ise 569 bin ton. Kişi başına bakliyat tüketim 13.6 kilogram. Yeterlilik derecesi ise yüzde 94.7 oldu.

Bakliyat ürünlerinde en çarpıcı olanı kırmızı mercimekte yaşananlar. Türkiye, 310 bin ton kırmızı mercimek üretirken bunun 8 bin 60 tonunu hasat sırasında kaybediyor.

Kullanılabilir 301 bin 940 ton mercimek üretimine karşılık, 479 bin 863 ton ithalat yapıldı. Kişi başına mercimek tüketimi 4.6 kilo. Yeterlilik derecesi ise yüzde 71.7 olarak gerçekleşti.

Kuru meyvelerde büyük avantaj

Türkiye'nin en iyi durumda olduğu ürünler kuru meyveler. Yeterlilik derecesinin en yüksek olduğu ürün incir. İncirde 310 bin ton üretim, 45 bin ton tüketim, 256 bin ton ihracat var. Yani yemiyoruz ihraç ediyoruz. Kişi başına incir tüketimi yıllık 500 gram. Benzer bir durum kayısıda var. Kayısı üretimi 863 bin 856 ton, tüketim 194 bin ton ve ihracat 533 bin ton. Kişi başına kayısı tüketimi 2.3 kilo.

Fındıkta kendine yeterlilik yüzde 563.9 olurken, kestanede yüzde 120.9 oldu. Türkiye dünyanın en çok fındık üreten ülkesi fakat kişi başına yıllık sadece 1.6 kilo fındık tüketiliyor. Cevizde kendine yeterlilik yüzde 72.7 olmasına rağmen kişi başına 3.5 kilo ceviz tüketiliyor. Bademde yeterlilik derecesi yüzde 78,7 kişi başına tüketim ise 2.2 kilo.

Turunçgillerde ihracat oranı yüksek

TÜİK verilerine göre greyfurt, limon, mandalina ve portakalı kapsayan turunçgillerde toplamda kendine yeterlilik oranı yüzde 174,4 seviyesinde. En dikkat çeken ürün bu grupta greyfurt. Türkiye 249 bin 185 ton greyfurt üretiyor, bunun 5 bin 482 tonu üretim sırasında kaybediliyor. Kullanılabilir 243 bin ton 703 ton greyfurtun 188 bin 189 tonu ihraç ediliyor. Kişi başına greyfurt tüketimi 600 gram. Greyfurtta kendine yeterlilik derecesi 424,9 kilo. Mandalinada üretim 1 milyon 400 bin ton, kayıp 15 bin 400 ton. Tüketim 547 bin 243 ton, ihracat 832 bin 246 ton. Kişi başına tüketim 6.6 kilo. Yeterlilik derecesi yüzde 232,8 oldu.

Tarımda denge tabloları sadece yeterlilik düzeyi değil, ayrıntılara inildiğinde tarımda uygulanacak politika için çok önemli ipuçları veriyor. Hep söylenen ama bir türlü gerçekleştirilemeyen ürün deseni, üretim planlaması bu veriler ışığında ele alınarak politika oluşturulabilir. Tarım, ekonomik krizden çıkış için en önemli sektör olabilir.

İrfan Donat

Yeni TCMB Başkanı, tarım sektörü ve gıda enflasyonuna nasıl bakıyor?

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile **Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB)** Başkanı **Naci Ağbal** görevden alınarak, yerine **Prof. Dr. Şahap Kavcıoğlu** atandı. Bildiğiniz üzere **Gıda Komitesi'nin sekreteryası görevini Merkez Bankası üstleniyor.**

Dolayısıyla TCMB'nin Başkanı Şahap Kavcıoğlu'nun tarım sektörüne bakış açısı ve gıda enflasyonu yaklaşımının Gıda Komitesi'ndeki görüşmeler ve oluşturulacak politikalar açısından önemli olduğunu düşünüyoruz.

Tabii ki Merkez Bankasının '**önceliği**' tarım politikaları değil, bunun farkındayız ama '**işin ucu enflasyona dayandığı için**' şu sorular önem kazanıyor:

TCMB Başkanı Şahap Kavcıoğlu, Türkiye'nin tarım ve gıda politikalarını nasıl değerlendiriyor?

Gıda enflasyonunun neden ve sonuçları hakkında ne düşünüyor?

Gıda enflasyonu ile mücadelede hangi araç ve mekanizmalara sıcak bakıyor?

Bu soruların cevabı, Şahap Kavcıoğlu'nun Yeni Şafak Gazetesi'nde Şubat 2018'den bu yana yazdığı köşe yazılarında mevcut.

O yüzden çiçeği burnunda TCMB Başkanının tarım ve gıda sektörüne yönelik görüşlerini kaleme aldığı yazılarını okuyarak, öne çıkardığı noktaları sizlerle paylaşmak istedik.

GIDA ENFLASYONU VE TARIM KREDİ KOOPERATİFLERİNİN KATKISI

Şahap Kavcıoğlu'nun 26 Ocak 2021 tarihli Yeni Şafak Gazetesi'nde "**Gıda enflasyonu ve tarım kredi kooperatiflerinin katkısı**" başlıklı yazısı bu konuda önemli ipuçları veriyor.

Küresel gıda fiyatlarının son 6 yılın en yüksek seviyelerinde seyrettiği bir dönemde, Türkiye'deki gıda fiyatlarının ise küresel gıda fiyatlarının yüzde 10 üzerinde artış gösterdiğine dikkat çeken Kavcıoğlu, Türkiye'nin bu artış oranıyla gelişmekte olan ülkeler arasında Arjantin'in ardından ikinci sıraya yerleştiğini, OECD ülkeleri arasında ise lider konuma yükseldiğini kaydediyor.

Kavcıoğlu, TCMB'nin faiz toplantıları sonrası hep gıda enflasyonundaki yükselişe dikkat çektiğini ve bu yükselişin durdurulması için tedbir alınmasından bahsettiğini hatırlatarak, şu soruları soruyor: "Peki nasıl bir tedbir alınmalı? Niye dünyada gıda enflasyonunda en önlerdeyiz?"

TKK SORUN ÇÖZÜCÜ VE İŞLEVSEL YAPIDAN UZAK

Ve Kavcıoğlu yazısına şu şekilde devam ediyor: "Bu soruların cevabını dünyada ve Avrupa'da tarım kooperatiflerinin yapısına baktığımızda görüyoruz. Avrupa'da tarım kooperatiflerinin tarımsal işlem ve satışta pazar payı yüzde 60'tır. Dünya'da ise kooperatifler, küçük üreticilerin korunması, küçük katkılarla büyük organizasyonlar kurulması ve regülasyon gibi önemli görevler üstlenmektedir. Türkiye'de ise Tarım Kredi Kooperatifi (TKK); geniş kurumsal yapısına karşın, büyük oranda Hazine kaynağını çiftçilere kredi olarak dağıtma işi dışında esaslı bir görev üstlenmemiştir. Tarım politikaları konusunda çözüm geliştirememiştir. Hâlbuki üreticinin ölçek, eğitim, verimlilik, dağıtım kanalı, fiyat ve pazar gibi önemli sorunları var."

Yazısında, Tarım Kredi Kooperatiflerinin sorun çözücü ve işlevsel bir yapıdan uzak olduğunun altını çizen Kavcıoğlu, "Bu sorunların giderilmesi için de 2000 kooperatif, 16 bölge kooperatifi, merkez birliği ve 13 iştiraki ile büyük bir organizasyon olan Tarım Kredi Kooperatifleri devreye sokulmalıdır" yorumunda bulunuyor.

KAVCIOĞLU'NA GÖRE TARIM KREDİDE KOOPERATİFLERİ NE YAPMALI?

Kavcıoğlu, TKK tarafında öncelikli yapılması gerekenleri ise şöyle sıralıyor:

1-TKK, kooperatifler üzerinden çiftçilerin tarımsal girdi maliyetlerini düşürerek üretimin artırılmasını sağlamalıdır. Ayrıca, tarımsal üretimin tüketici ile buluşması için etkin bir tedarik zinciri kurarak, ürün arzı ile pazar talebi arasındaki dengeyi sağlamalıdır. Bunun için ürün çeşitliği ve miktarı politikaları belirlenmelidir.

2-Ülkedeki organizasyon ağı sayesinde TKK, piyasadaki çeşitli ekonomik aktörlerin ekonomik sistemde fazlaca yer ve söz sahibi olmalarını engelleyerek denge sağlayıcı bir mekanizma kurmalıdır.

3-Ürünlerin, tarımsal üreticiden pazara erişim zorluklarını aşmada araya birçok tüccar girmektedir. Ürün satılana kadar aracı olan tüccarlar nedeniyle, çiftçinin toplam kazancın 1/8 kadarını alabildiği belirtilmektedir. Üretici açısından depolama ve ulaştırma imkânlarıyla, uzak pazarlara erişim sağlanmalıdır.

Ve bu 3 maddenin ardından Kavcıoğlu, söz konusu hamleleri gerçekleştirmek için şu önerilerde bulunuyor: “Soğuk zincir yatırımları için özel ve kooperatif girişimciliği yaygınlaştırılmalıdır. Gıda lojistiğinin vazgeçilmez parçası olan soğuk zincirin ürün toplama, depolama ve dağıtım sırasındaki kayıpları minimize edilerek ve daha uzun bir bölgesel dağıtım sınırına ulaşılarak getireceği katma değerden faydalanılmalı. Bunun için ‘Tarladan Sofraya’ konseptine uygun ve ortak üretim arzını sağlayacak özel TKK perakende zinciri hızlı bir şekilde kurulmalıdır.”

TÜRK TARIMININ EN ÖNEMLİ 2 YAPISAL SORUNU

Yazısında daha birçok çözüm noktasının sayılabileceğini ifade eden Kavcıoğlu, tarımda öne çıkan iki yapısal sorunun acilen çözülmesi gerektiğinin altını çiziyor: “Türk tarımındaki en önemli iki yapısal sorunun öncelikle halledilmesi gerekir. Birincisi, eğitilmiş ve bilinçli çiftçi kaynağı eksikliği, bir diğeri ise tarımsal arazilerin ölçek ekonomisine uygun olmaması sebebiyle tarımsal üretimdeki verimsizlik.”

Tarımın bu şekilde öncelikli kronikleşen sorunlarının çözülmesi adına TKK yapısının, dünyadaki kooperatifçiliğin fonksiyonları ile örtüşen bir yapıya dönüştürülmesi gerektiğini savunan Kavcıoğlu, “Aksi takdirde, önemli bir kısmı faaliyet ve organizasyon eksikliğinden kaynaklanan gıda enflasyonunun kısa sürede çözümü zor gözükmektedir” diyor.

TCMB Başkanı Şahap Kavcıoğlu'nun değindiği Tarım Kredi Kooperatiflerinin işlevselliği ve etkinliği konusu ile tarımdaki yapısal sorunlar uzun süredir konuşuluyor ve tartışılıyor.

Ama maalesef bu konuda henüz tam manasıyla somut bir adım ya da politika oluşturulabilmiş değil.

Bakalım Şahap Kavcıoğlu, daha önce teoride dile getirdiği bu sorunların çözümünü noktasında Gıda Komitesi'ndeki görevi icabıyla pratikte etkili olabilecek mi?

Hep birlikte izleyip göreceğiz.

“BİRÇOK SEKTÖRE VERİLEN DESTEK VE TEŞVİK NE YAZIK Kİ TARIM SEKTÖRÜNE VERİLMEDİ”

Şahap Kavcıoğlu'nun tarım ve gıda sektörüne ilişkin görüşü sadece tek bir yazı ile sınırlı değil.

12 Ocak 2021 tarihli Yeni Şafak Gazetesindeki “2021 yılının en yüksek riskleri” başlıklı yazısında tarım ve gıda tarafına da yer ayırmış.

2021 yılında öne çıkacak risklerin başında tarım sektöründeki bazı konuların geldiğine dikkat çeken Kavcıoğlu, “Küresel iklim değişikliğiyle oluşan kuraklık başta olmak üzere meydana gelen durumlar, tarımsal üretimi ciddi derecede tehdit ediyor. Kovit-19 salgını nedeniyle kendi kendine yeterlilik konusunun öne çıkması da ülkelerin tarımsal politikalarında ciddi değişikliğe yol açacak diğer bir durum” yorumunda bulunuyor.

Şahap Kavcıoğlu, bu süreçte birçok sektöre verilen destek ve teşvikin tarım sektöründen esirgendiğini de altını çizerek, “Pandemi sürecinde hükümetler tarafından birçok sektöre verilen destek ve teşvikler ne yazık ki tarım sektörüne verilmedi. Bu destek ve teşvik paketlerinden yararlanamayan tarım sektörünün finansal desteğe ihtiyacı 2021’de daha fazla olacak gibi duruyor” öngörüsünde bulunuyor.

İTHALAT VE DIŞA BAĞIMLILIK UYARISI

Şahap Kavcıoğlu'nun 10 Kasım 2020 tarihli Yeni Şafak Gazetesindeki köşe yazısı ise “**2021 yılı bütçesinde tarıma bakış**” başlığını taşıyor.

Yazısında, tarım sektöründeki önemli sıkıntıların hızla aşılması için gerekli yapısal reformların ve tedbirlerin acilen alınması gerektiğini dile getiren Kavcıoğlu, öne çıkan sıkıntıları şöyle sıralıyor: “Tarım sektöründe istihdam başına hasıla son derece düşük. Tarım ekim alanlarımız giderek azalıyor. 2005 yılında, Türkiye, 266 milyon dekar alanda üretim yaparken (nadaslar dâhil), 2019 yılında yüzde 13 azalarak 231 milyon dekara düşmüş.

Mülkiyeti Tarım Bakanlığı'na ait olan araziler elli altmış yıldır vatandaşın kullanımında olmasına rağmen, Çiftçi Kayıt Sistemi'nden (ÇKS) faydalanılamıyor. Bunların vatandaşa satımı veya kiralanması yapılarak desteklemelerden ve TARSİM sigortasından faydalanmaları sağlanmalıdır.

Yem fiyatları yılbaşından bu yana yüzde 60 artmış. Besi yemi 60 TL'den 100 TL'ye; saman 35 kuruştan 90 kuruşa çıkmış. Besi çiftliklerinin yüzde 60'ı boş. Bu konularda da destekleme veya vergi indirimleri sağlanmalıdır.

Tarım sektörü ülkemizin en stratejik ve yaşamsal olarak en önemli sektörlerinin başında geliyor. Bu topraklarda yaklaşık yedi bin yıldır insanlar tarım ile uğraşüyor. Anadolu, dünyanın tarımsal üretimi ve çeşitliliği en fazla olan bölgelerinden biridir. Bu **sektörde alınacak yanlış kararlar**, üreticimizi üretimden uzaklaştırmakla kalmaz, **ithalatı ve dışa bağımlılığı** da beraberinde getirir. Onun için, pandemi döneminde ihracatçı konumunda olan ülkemizi dışarıya bağımlı hale getirmemek için 2021 yılı bütçesi özellikle önem arz etmektedir.”

“GIDA GÜVENCESİ VE GÜVENLİĞİNE DAİR NE YAPILMALI?”

Şahap Kavcıoğlu, 29 Eylül 2020 tarihli “**Kovit-19 salgınının tarım sektörüne etkileri**” başlıklı yazısında ise pandemi sürecinde atılan adımlar ve alınan önlemlere değinirken, bundan sonrası için “atılması gereken adımlar” konusunda ise şu görüşlere yer veriyor: “Tarımsal üretimin devamlılığının sağlanması için küçük çiftçiler modern gıda değer zincirlerine dahil edilmelidir. Böylece hem kırsal hem de kentsel alanlarda gıda güvenliği sağlanabilir. Bunun için de kırsal nüfusun yaş ortalamasını gençleştirmeye yönelik politikalar geliştirilmeli.

Tarımda dijitalleşme ile birlikte, tarladan sofraya uzanan gıda tedarik zincirinin geliştirilerek fire ve israfın önlenmesi için sözleşmeli tarım uygulamaları geliştirilmeli. Sözleşmeli çiftçiliğe katılım, çiftçinin gelirini en az iki katına çıkaracaktır.

Küresel iklim değişikliğinin tarım ve gıda sektörü üzerinde yarattığı baskıyı azaltmak için küresel iklim kriziyle çok ciddi olarak mücadele edilmesi gerekmektedir. Şu an küresel ısınmanın tarım üzerindeki etkisi gittikçe artmaktadır.

Koronavirüs salgını sonrası döneme dair olasılıklar sadece bunlardan ibaret de değil. Tarım ve gıda sektörü bütün dünyada yeni pandemi süreciyle birlikte gittikçe artan stratejik bir öneme kavuşmaktadır. Bu nedenle yüzeysel önlemlerden çok, Tarım Şurası'nda öne çıkan tarımsal reformların acilen hayata geçirilmesine ihtiyaç vardır.

Ama en çok üzerinde durmamız gereken konu, koronavirüs salgınıyla birlikte yerli üretimin daha da kritik hale gelmiş olmasıdır. Üretime açılmayan Hazine arazilerinin dağıtımı ile birlikte, ekilmeyen alanların ekilebilir hale gelmesi için gerekli destek ve teşviklerin de bir an önce sağlanması gerekir. Çünkü önümüzdeki dönemde **ihracat yasakları ve kısıtlamaları ile stokların artan önemi** nedeniyle artık **ithalat da eskisi kadar kolay yapılamayacak.**”

“TEMEL SORUNLAR HALA ÇÖZÜLEMEDİ, YAPISAL REFORMA İHTİYAÇ VAR”

TCMB Başkanı Şahap Kavcıoğlu'nun 28 Nisan 2020 tarihli köşe yazısının başlığı ise **“Türkiye tarımda kendi kendine yeter mi?”**

Yazısından 1980'lere kadar Türkiye'nin tarım ağırlıklı bir ülke olduğunu hatırlatan Kavcıoğlu, “24 Ocak 1980 kararlarından sonra bilhassa da ithalatın artmaya başladığı 90'lı yıllardan sonra doğruluğunu yitirmeye başladı. Özellikle kırsaldan kente göçün hızlandığı 80'li yıllardan sonra Türkiye buğdayı bile ithal eder hale geldi. 2000'li yıllara gelince olayın vahameti daha da ortaya çıktı. Artık Türkiye, her türlü tarım ürününü ithal eden bir ülke konumundaydı” diyen Kavcıoğlu, IMF ve Dünya Bankası politikalarının bir yandan dışa bağımlılığı arttırırken, bir yandan da tarım alanlarının boşalmasına yol açtığının altını çiziyor.

Kavcıoğlu, “2000'li yılların ortalarında yavaş yavaş politika değişikliğine gidildiyse de temelde sorunlar hala çözülememiştir. Önemli bir aşama yakalandı ama daha fazla yol alınması için kesinlikle yapısal değişikliklere ihtiyaç var” yorumunda bulunuyor.

Yazısında, “Salgın sonrası dünya tarımsal üretiminde, tarım ürünleri piyasasında ve ticaretindeki değişimlere göre uzun vadeli dönemde ülke tarım politikalarımızın revize edilmesi ve yeni stratejilerin belirlenmesi kaçınılmazdır” diyen Kavcıoğlu, tarımda kooperatifçilik konusunun altını şu cümlelerle çiziyor: “Bu stratejilerin başında kooperatifçilik sisteminin reformu öncelikli olmalı. İkinci olarak, tarım sektörünün hızla değişimi için ülkemizde küçük parçalara bölünmüş verimsiz tarım arazilerinin toplulaştırılması ve yeni teknolojilerle buluşturulması sağlanmalı. Ayrıca, arz açığımız olan stratejik tarım ürünlerinin ekimini teşvik ve maliyetleri düşürmek için desteklerin tabana yayılması ve her çiftçinin faydalanması sağlanmalıdır. Özellikle ihtiyaç fazlası ihracat yapılan ürünlerin yerine, üretim açığı bulunan ürünlerin yetiştirilmesine yönelik teşvikler ağırlık kazanmalıdır.”

TKK'NİN ÜYE SAYISI 10 YILDA 1 MİLYON ERİDİ

Şahap Kavcıoğlu, Tarım Kredi Kooperatifleri konusuna **“Tarımda milli birlik projesi neleri kapsmalı?”** başlıklı 23 Nisan 2019 tarihli yazısında da değiniyor.

Tarım Kredi Kooperatiflerine yönelik olarak, “Türkiye’de Tarım Kredi Kooperatifi, çiftçilerin en büyük problemi olan eğitim, tarımsal altyapı sorunları (arazi birleştirme, ürün ekim stratejisi vb.) ve tarım politikaları konusunda çözüm geliştirememiştir. Bunun sonucunda da dayandığı tarım kesimi hızla erimiş ve 10 yılda 2 milyon 489 olan üye sayısı, 1 milyon 500 bin üyenin altına düşmüştür. Bunun önüne geçmek için küresel rekabet koşullarına uyumlu, dinamik organizasyon yapısı oluşturulmalı. Ürün ve bölge bazında kooperatifçilik anlayışı oluşturulmalı” ifadelerine yer veriyor.

“TARIMSAL DESTEKLEME SİSTEMİMİZ ÜRETEEN TÖM ÇİFTÇİLERİMİZİ KAPSAMIYOR”

Kavcıoğlu'nun tarımsal destekleme sistemine yönelik ise Şu ifadeleri dikkat çekiyor: “Ölke genelinde ortalama yüzde 60'lar düzeyinde olan destekleme sistemine kayıt oranının, tüm çiftçileri kapsayacak Şekilde genişletilmesi gerekmektedir. Bu amaçla, mülkiyet Őartı aranmaksızın mülkiyet hisse bağı yeterli görülerek fakat taahhüt karŐılıđı arazinin iŐleyene verilmesi sağlanmalıdır.

Tarımsal destekleme sistemimiz üretim yapan bütün çiftçileri kapsamadığı gibi mülkiyet ve altyapı benzeri nedenlerle desteklemelerin illerimize dağılımında da dengesizlikler söz konusudur. Türkiye'de desteklemelerden yararlanma oranı ortalama yüzde 62 düzeyindedir. Fakat iller bazında değerlendirildiğinde bu oran, mülkiyet sorunlarının fazla olduğu illerde yüzde 20-30'lara kadar düşmektedir.

Merkezi planlama sonucunda, illerin kırsal nüfus başına düşen tarımsal destek miktarları arasında uçurumlar (yaklaşık 20 kat) bulunmaktadır. (Örneğin; kırsal nüfus başına ödenen destek miktarının yıllar itibariyle ortalama değerı Bayburt'ta 217 TL iken, Edirne'de bu oran 1225 TL'dir.)

Türkiye'de hayvancılık desteklerinde de benzer bir durum söz konusudur. Hayvancılık desteklerinin yaklaşık yüzde 70'inin Ege, Marmara ve İÇ Anadolu bölgesine ödenmesi nedeniyle, desteklerin yaklaşık yüzde 60'ı batıdaki 15 ile ödenmektedir.

Tarımsal destekler her Őeyden önce stratejik olarak planlanmalıdır. İŐletme ölçek ve verimliliğinde sürdürülebilirlik sağlanmalı, tarım sektöründe çalışanların gelir seviyesinin arttırılması da temel öncelikler olarak alınmalıdır...”

“TARIMSAL ÜRETİMDE İLK 10'DAYIZ AMA VERİMLİLİKTE 30'UNCUYUZ”

5 Mart 2019 tarihli “**Hal yasası, tanzim satışlar ve enflasyon**” başlıklı yazısında ise Kavcıoğlu, “Bugün Türkiye dünyanın en büyük 10 tarım ülkesinden biri. Avrupa'da hacim olarak en büyük tarımsal üretimi yapan ülke. Ancak, verimliliğe baktığımız zaman **hem toprak verimliliğinde** hem de **emek verimliliğinde otuzuncu sıralardayız**” tespiti dikkat çekiyor.

“GIDA FİYATLARINDAKİ YÜKSELİŞ ÇİFTÇİ GELİRİNE YANSIMİYOR”

“**Enflasyonu etkileyen temel unsurlar**” başlıklı 10 Temmuz 2018 tarihli yazıda ise Şahap Kavcıoğlu'nun Şu tespitleri dikkat çekiyor: “Türkiye gibi tarım ülkesi sayılan, sözüm ona dünyadaki kendi kendine yeten 3-5 ülkeden biri olduğumuzu iddia

23.03.2021

ettiğimiz bir ülkede, bu kaleme dayalı kronik enflasyonla yaşamamızın izahı maalesef yok... Gıda fiyatları bu kadar yükselirken bu artışın çiftçinin gelirine yansımaması ayrıca bakılması gereken bir durum. 2002 yılından bu güne OECD ülkeleri içerisinde tarıma en fazla sübvansiyon sağlayan ülke olmamıza rağmen, hem tarıma bağlı gıda fiyatlarının bu kadar yükselmesi hem de bu fiyat artışından çiftçinin faydalanamaması önemli bir yapısal sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.”

Okuduğunuz üzere TCMB Başkanı Şahap Kavcıoğlu, tarım ve gıda sektörüne çok da yabancı gözüküyor.

Hatta konulara sadece tüketici değil üretici açısından da bakarak kırsaldaki gelir adaletsizliğine ve mevcut sistemin üretici üzerinde yarattığı baskıların da farkında gözüküyor.

En azından temel kronik sorunlara hakim ve çözüm önerileri noktasında fikri net bir izlenim veriyor.

Ancak dediğimiz gibi bu tespit ve önerilerin soyut olmaktan çıkıp somut karar ve politikalara dönüşmesinde kendisinin Gıda Komitesinde nasıl bir etkisi olacağı da merak konusu.

Gelişmeleri izleyip sizlere aktarmaya devam edeceğiz.

Sahi bu operasyonu niye yaptık?

Alaattin AKTAŞ

23 Mart 2021 Salı

✓ **Bazı yönlerden biraz(!) kaybımız varsa da en azından iktisat literatürüne katkımız oldu. Hem faiz, hem kur nasıl artırılmış, dünya aleme gösterdik...**

✓ **Merkez Bankası'na güven, başkanlık koltuğunda kim oturursa otursun, artık çok zor. Bu yüzden gelecekte bugünü aramamız kaçınılmaz gibi...**

Uzun aramalardan sonra çocuğuna iyi bir bakıcı bulmuşsun; çocuk memnun, yüzü gülüyor, iştahı yerine gelmiş, yemek yerken mızımız değil, sağlığı bile düzelme yolunda. O mutlu olduğu için sen de mutlusun. Ailede çocuktan kaynaklanan gerginlik sona ermiş. Sonra bir gün ansızın tutup o bakıcıyı işten atıyor, yerine yeni birini getiriyorsun. Çocuğunun yüzü anında asılıyor, başlıyor eski huysuzlukları; yemek yemiyor, altına kaçırıyor, gece kabuslar görerek uyanıyor uykusundan. Eş dost soruyor, “Niye yaptın bu değişikliği” diye, “Size hesap mı vereceğim” havasındasın. Aileden birileri bakıcı için “İşini iyi yapmıyordu” diyor. “Neyi iyi yapmıyordu” diye soracak olanlar da yanıt alamıyor.

Çocuk TL'dir, bakıcılar da önce Naci Ağbal, şimdi de Şahap Kavcıoğlu...

Şimdi TL'nin keyfi yok; hala birileri ısrarla ve anlamsız bir şekilde “Doların ateşi yükseldi” diye yazıp söylüyorsa da aslında hastalanan ve ateşi yükselen TL.

Dün de yazdık; Naci Ağbal bu göreve faizi artırsın diye getirilmemişti. Engel olunmadığı takdirde faizi herkes artırır. Ağbal, hem piyasalara güven versin, hem de gerekeni yapsın diye getirilmişti bu göreve. Düşünülen de gerçekleşti. İç ve dış tüm piyasalar Ağbal'a güven duydu, gerekli olan faiz artışları da yapıldı ve dolar geçen hafta sonu 7.20'lere kadar geriledi. Bir ara 7'nin altı bile görülmüştü üstelik.

Sonra ne oldu, bir gece yarısı operasyonuyla Ağbal görevinden alındı, ardından da piyasaların açılmasıyla birlikte dolar 8 liraya fırladı.

Eğer kim olduklarını bir türlü göremediğimiz, kimsenin de göstermediği ve söylemediği dış güçler devredeyse niye cuma sabahı değil de pazartesi sabahı Türkiye üstüne oyunlar oynamaya başladılar?

Yok eğer kur artışına Merkez Bankası'ndaki operasyon yol açmışsa herhalde bunu da dış güçlere bağlayamayız!

Böyle olacağı belliyken...

Ekonomi politikasının kalbi Merkez Bankası'nda atar. Burada verilen kararların doğru ya da yanlışlığı bir yana, bu kararların siyasi otoriteden bağımsız bir şekilde alınıp alınmadığı çok daha önemlidir. Merkez Bankası yanlış da olsa bir karar verir ama onu düzeltebilir de. Ancak yanlış kararı siyasetçi empoze etmişse bankanın bunu düzeltme şansı yoktur.

Merkez Bankası böylesine önemli bir kurumken, "Ağbal gelsin şu işleri bir toparlasın" diye daha dört ay önce bir atama yapılmış ve bunun meyveleri toplanmış, daha da toplanırken, yanlış bir adımda tüm kazanımların kaybedileceği biliniyor hafta sonu operasyonuna sahi niye gerek duyuldu?

Hiç kimse tutup herhalde "Biz böyle olacağını beklemiyorduk" diyemez. Eğer bunu söyleyebilen varsa, "Kusura bakma, senin öngörün de pek zayıfmış" demek gerekir.

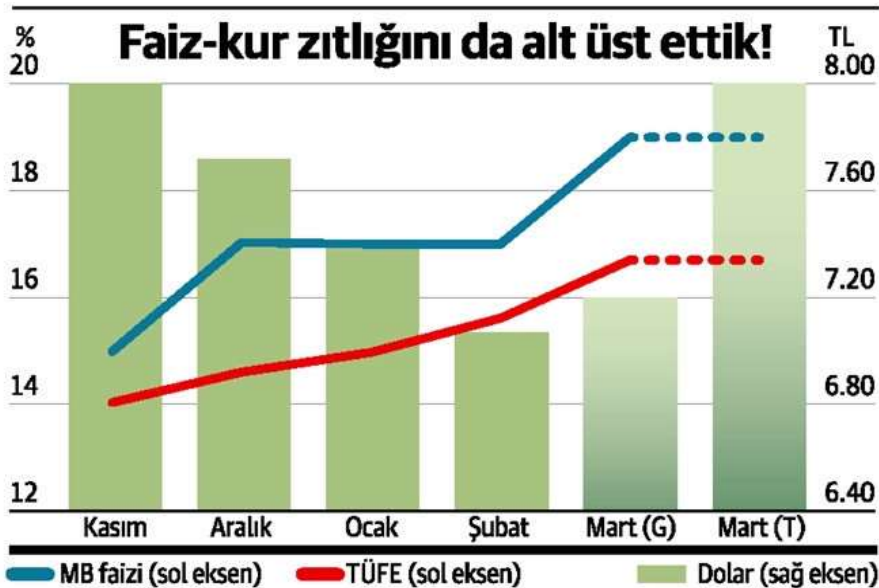
Dolayısıyla bu yaşananlar hiç kimse için sürpriz değildir.

Öyleyse bunlar niye göze alındı?

Yani yüksek faizin yüksek enflasyon doğurduğu tezi mi ön plana çıkacaktır yine?

Eğer öyleyse kasımdan bu yana yapılan faiz artışlarını nasıl izah edeceğiz?

Sorun yüksek faiz ise demek ki önümüzdeki dönemde bizleri hatırı sayılır oranda faiz indirimi beklemektedir. Hem zaten piyasa bunu görmüş ve fiyatlamaya başlamış durumdadır.

HEM FAİZİ HEM KURU ARTIRMA “BAŞARISI” GÖSTERDİK!

Kur yükselme eğilimindeyken elinizde kullanabileceğiniz bir silah vardır; faiz silahı.

Peki, kur yükselmesin diye bu silahı kullanmışsanız, hem de geçen hafta ve bu sayede döviz yönünü aşağı çevirmişse, yani amaç hasıl olmuşsa...

Ama siz tutup bir görevden alma operasyonu ile Merkez Bankası'nın biraz olsun oluşmaya yüz tutmuş bağımsızlığını yerle bir etmişseniz ve kuru sanki faizi düşürmüşçesine tırmandırmışsanız...

Şimdi elinizde ne var; "iki kötü kağıt", yani yüksek faiz ve yüksek kur. Şimdi kuru düşürmek istiyorsanız faizi daha da artırmanız gerekecek, faizi düşürmeyi tercih ederseniz, ki anlaşılan niyet öyle, kur tavanı delip gidecek...

Literatüre katkı!

Kasımdan bu yana olan dönemin politika faizini, yıllık TÜFE değişimini ve dolar kurunu bir grafikte topladık.

Mart ayı için cumartesi operasyonu öncesi oluşan duruma göre bir muhtemel gidişat vardı. (Grafikteki G) Dolar 7.20'lerde dengelenecek gibi görünüyordu, faiz zaten belliydi yüzde 19'du, TÜFE ise marttaki görece yüksek artışla yıllık bazda yüzde 16.5-17.0 aralığında oluşacaktı.

Ama artık gidişat tümüyle değişti ve yeni bir tahmin oluştu. (Grafikteki T) TÜFE fazla değişmeyecektir, faize de 15 Nisan'a kadar dokunulmayacağını varsayıyoruz; ama kur çok yukarıda.

Yani biz cumartesi operasyonu ile "birkaç gün önce faizi artıran, ardından da parasının değerini düşüren bir ülke" olarak ekonomi literatürüne bayağı bir katkı yapmış olduk.

Abdulkadir Selvi

AK Parti hakkında iki kapatma davası açılmıştı

23 Mart 2021

HDP'yle ilgili kapatma davası nedeniyle parti kapatma konusu yeniden gündemimize girdi.

Ülkemizde o kadar çok parti kapatıldı, o kadar çok parti hakkında kapatma davası açıldı ki hatırlamakta zorlanıyoruz. Bunlardan biri de AK Parti hakkında açılan ilk kapatma davası.

AK Parti hakkında **Abdurrahman Yalçinkaya**'nın 14 Ağustos 2008 tarihinde açtığı kapatma davası bilinir. Ama **Sabih Kanadoğlu** tarafından 23 Ekim 2002 tarihinde açılan kapatma davası pek bilinmez. **Abdurrahman Yalçinkaya** tarafından açılan davada 22 Temmuz seçimlerinden yüzde 47 oy alarak tek başına iktidar olarak çıkan AK Parti, bir oy farkıyla kapatılmaktan kıl payı kurtulmuştu. Ama laikliğe aykırı odak oluşturmaktan Hazine yardımının kesilmesi cezasına çarptırılmıştı. Anayasa Mahkemesi'nde sözlü savunmayı üstlenen Başbakan Yardımcısı **Cemil Çiçek**, AK Parti'nin Türkiye'nin her bölgesinden oy aldığını, Türkiye'nin bütünlüğünü temsil ettiğini hatırlatarak, "**AK Parti'yi ortadan kaldırdığınızda yerine ne koyacaksınız?**" diye sormuştu.

'AMA LAİKLİK' DİYEN GENERAL

Bir AK Parti milletvekili, şahsi dostluğu olan dönemin kudretli generallerinden birini ziyaret etmişti. AK Parti iktidarıyla birlikte ekonominin toparlandığını, Türkiye'nin AB'ye tam üyelik sürecine girdiğini, partinin kapatılmasıyla birlikte Türkiye'nin büyük zarar göreceğini anlatmıştı. Ama kudretli general, dudak ucuyla, "**Ama bizim için laiklik daha önemli**" yanıtını vermişti.

İLK KAPATMA DAVASI

Bu anekdotlardan sonra asıl konuya gelmek istiyorum. Aslında AK Parti hakkında bir değil iki kapatma davası açılmıştı. İlk davayı **Sabih Kanadoğlu** açmıştı. Hukuk rezaleti olan 367 kararı ile tarihe geçen dönemin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı **Sabih Kanadoğlu**, 23 Ekim 2002 tarihinde AK Parti'nin kapatılması için dava açmıştı.

ÖNCE İHTAR İSTEDİ

Ama onun bir adım öncesi var. AK Parti 14 Ağustos 2001 tarihinde kuruldu. **Sabih Kanadoğlu** ise 21 Ağustos'ta Anayasa Mahkemesi'ne müracaat ederek, **Erdoğan**'ın milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olmadığını, kurucu üye ve genel başkan olamayacağını belirterek AK Parti'ye ihtar verilmesini talep etti. **Kanadoğlu**, Refah Partisi hakkındaki kapatma davasını örnek göstererek başörtülü üyeler **Ayşe Böhürler**, **Ayşenur Kurtoğlu**, **Habibe Güner**, **Sema Ramazanoğlu**, **Fatma Ünsal Bostan** ve **Serap Yahşi Yaşar**'ın kurucu üyelikten çıkarılmasını talep etti. **Erdoğan** için Siirt'te okuduğu şiir yüzünden TCK'nın 312. maddesine göre aldığı cezayı hatırlattı.

ADIM ADIM KAPATMA DAVASINA

Bu kapatma davası öncesindeki ilk adımdı.

Anayasa Mahkemesi 9 Eylül 2002 tarihinde **Erdoğan**'ın kurucu üyelikten çıkarılması için AK Parti'ye ihtar verdi. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin kamu kuruluşu olmadığı, başörtülü kurucular milletvekili ya da belediye başkanı seçilmediği için bu durumda kurucu üyelikten çıkarılmalarına gerek olmadığını kararlaştırdı.

ERDOĞAN İSTİFA ETTİ

Türkiye 3 Kasım'da seçimlere gidiyor, iktidara aday partinin liderinin ise kurucu üyelikten çıkarılması isteniyordu. Zamana karşı bir yarış yaşandı. Kapatma davasına muhatap olmamak için **Erdoğan** kurucu üyelikten istifa etti. Kurucu genel başkan unvanını da kaybetti.

Milletvekili listeleri YSK'ya verilecekti. AK Parti Kurucular Kurulu olağanüstü toplandı, **Erdoğan**'ı genel başkanlığa seçti. 3 Kasım seçimlerinde AK Parti iktidar oldu ama **Erdoğan**'ın milletvekili adaylığı YSK tarafından engellendi.

SIIRT FORMÜLÜ

CHP Genel Başkanı **Deniz Baykal**'ın da desteğiyle Siirt formülü bulunup, **Erdoğan** milletvekili seçilene kadar...

KANADOĞLU'NDAN KAPATMA DAVASI

Anayasa Mahkemesi ihtar kararını yerine getirmesi için AK Parti'ye 6 ay süre vermişti. Ancak **Sabih Kanadoğlu**'nun beklemeye tahammülü yoktu. AK Parti'nin, Anayasa Mahkemesi'nin verdiği ihtar kararını yerine getirmediği iddiasıyla 23 Ekim 2002 tarihinde Anayasa Mahkemesi'ne kapatma davası açtı. **Erdoğan**'ın genel başkanlık yetkilerini kullanmasına tedbir getirilmesini istedi.

AK PARTİ KAPATILMADI

Peki bu dava ne zaman sonuçlandı? Bu dava 9 Temmuz 2009 tarihinde sonuçlandı. Siyasi Partiler Kanunu'nun 104. maddesi 9 Ocak 2002 tarihinde değiştirildiği için AK Parti kapatılmaktan kurtuldu.

ABDURRAHMAN YALÇINKAYA’NIN ELLERİ TİTRİYORDU

Anayasa Mahkemesi ilk davayı sonuçlandırmadan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı **Abdurrahman Yalçinkaya**, 14 Mart 2008 tarihinde ikinci kapatma davasını açmıştı bile. İş sansa bırakılmıyor, müesses nizam çift dikiş gidiyordu. AK Parti’ye kapatma davası açıldığı günler içinde yakın bir dostum, **Abdurrahman Yalçinkaya**’yı ziyaret etmişti. Kapatma davasına esas olan dosya hakkında sorduğu birçok soruya yanıt alamamıştı. **“Savcının elleri titriyordu. Dosya hakkında pek bilgisi yoktu. Dosyanın hazır halde önüne geldiğini duymuştum. Bu kanaatim netleşti”** demişti.

MİROĞLU’NDAN İLAÇ GİBİ BİR KİTAP

ORHAN Miroğlu... Kürt siyasi tarihinin bir parçası...

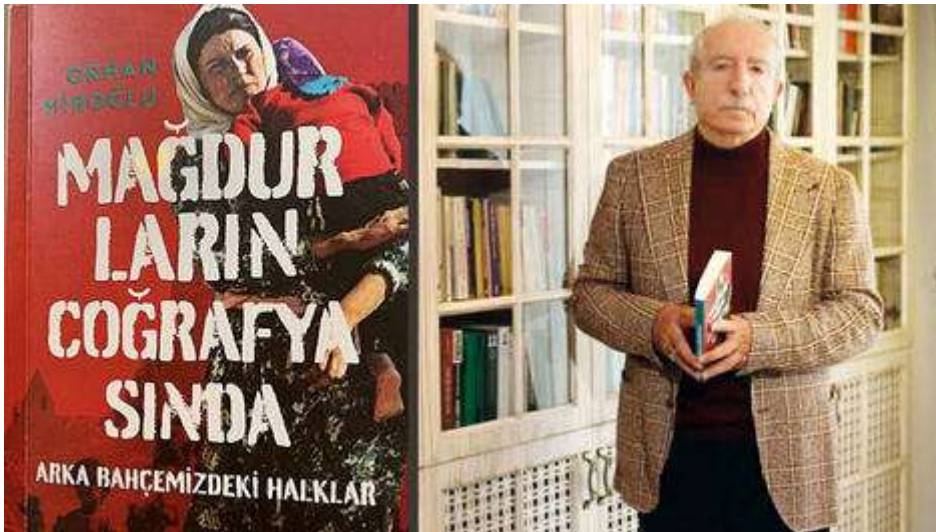
Aynı zamanda bir tanığı...

Hem de yazan ve yaşayan bir tanığı...

Bir cehennem olan 12 Eylül’ün Diyarbakır Cezaevi’nde yattı yıllarca.

Musa Anter’in katledildiği suikasttan yaralı olarak kurtuldu.

Bir defasında **“Onca erkek sinmişti. Bir kadın kurtardı beni”** demişti.

Orhan Miroğlu geçmişte büyük acılar yaşamasına rağmen, geçmişe takılıp kalmadı. Hep okudu, tartıştı, konuştu, sorguladı.

Kürt sorununun demokratik ve barışçı yöntemlerle çözümü için mücadele etti. Kimi zaman bir siyasetçi, kimi zaman bir yazar olarak...

Şimdiye kadar 12 kitap yazdı. Bu 13’üncü kitabı.

Adı **‘Mağdurların Coğrafyasında: Arka Bahçemizdeki Halklar’**.

Miroğlu'nun kitabı bir saha araştırmasına dayanıyor. Kuzey Irak'taki Suriye Kürtlerini esas almış. Ama benim açımdan etkileyici olan şu: **Orhan Miroğlu** farklı bir perspektif sunmuş. Bunu Dr. **Nurcan zkaplan Yurdakul**'un yazdığı nszde, **Celadet Bedirhan**'ın **Atatürk**'e yazdığı mektupta görüyoruz.

'HARİCİ TÜRKİYE'

Orhan Miroğlu, harici Türkiye'nin içine dört ülkeye yayılmış Kürtleri de yerleştiriyor. İmparatorluk bakiyesi olan Türkiye'ye misyonunu hatırlatıyor. Türkiye'nin Türkiye'den daha büyük olduğunu anlatıyor.

"**Kol kırıldığı yerden bağlanır**" diyor. Türklerin Krtlersiz, Kürtlerin de Trklersiz olmayacağını gözlemleri, tarihi anekdotları ve sahada yaptığı birebir konuşmaların işığında aktarıyor.

HDP'ye kapatma davasının açıldığı şu günlerde, **Orhan Miroğlu** ve onun gibi isimlerden daha çok yararlanılması, onların daha çok konuşması, yazdıklarının okunması dileğiyle...

Ekonominin şifreleri bozuldu

Esfender KORKMAZ

23 Mart 2021

Merkez Bankası yeni başkanı, ani bir politika değişikliğinin olmayacağını bildirmesine rağmen, kurlarda bir gecede yeniden yüzde 10 dolayında şok artışlar oldu. Borsa iki defa kapandı. Bu durumda demek ki kur artışlarının tek nedeni güven sorunudur. Gerçekten de peş peşe gelen, HDP ile ilgili kararlar, İstanbul Sözleşmesi, Gezi Parkı'nın kağıt üstünde bir vakfa devredilmesi, MB Başkanının değiştirilmesi kararlarına, otokrasinin test edilmesi gibi yorumlar yapıldı. Ancak siyasi hedef ne olursa olsun, bu kararlar ekonominin şifrelerini onarılmayacak şekilde bozdu. Başka bir ifade ile, aynı hükümet istese de güven tazeleyemez ve ekonomiyi tekrar rayına sokamaz.

Halk ve basın da bilmeyerek bu tuzağa düştü. Söz gelimi bazı iktidar yanlısı gazeteler ile bazı muhalif gazeteler de, bakar kör gibi aynı çizgide enflasyonu görmeden nominal faizlerin yüksek olduğunu manşetlerine taşıyarak MB Başkanının değiştirilmesine çanak tuttular.

Son üç yıldır yaşadıklarımızı çabuk unuttuk. Hükümet de ders almadı.

1. Enflasyonun üstünde yüksek reel faiz üretimde maliyetleri artırır ve enflasyona yansır. Ancak kur şokları daha yüksek oranda ve daha hızlı maliyet artışı yaratır ve enflasyona daha hızlı yansır. Çünkü üretimde kullanılan ithal girdi oranı yüksektir. Dahası, kur artışları özel sektörü ve bankaları zora sokarak ilave maliyet getirir. Türkiye'de Dolarizasyon yanında anlaşmalar yasak olsa da döviz üstünden yapılıyor.

2. MB'nin kısa dönemde elinde **faizden** başka araç kalmadı. Dolarizasyon oranı yüksek olduğu için, Merkez Bankası ve dört kamu bankası siyasi iktidar tarafından siyasi popülizmde kullanıldığı için para politikası çalışmıyor. Merkez Bankası'nın kur şoklarını yumuşatmak için elinde satacağı döviz rezervi kalmadı. Bu durumda kısa dönemde tek araç, reel faiz vermektir.

3. Faizle kurları tutmak kısa dönemde mümkündür. Bugünkü kurdan dolar yüzde 40 dolayında daha değerlidir. Buna rağmen yine de artıyorsa, bunun nedeni

politikasızlıktır. Doğrusu kısa dönemde reel faiz vermek yanında, orta ve uzun dönemde istikrar programı yapmaktır. Hükümet istikrar programının ne olduğunu bilmiyor. Açıklanan ekonomik reform paketinden bunu anladık.

4. Bundan sonra ne yapmalıyız?

Tez zamanda IMF ile Stand- by düzenlemesi yapmalıyız. IMF güven açısından yerli ve yabancı sermaye için çıpa olacaktır. Ayrıca taze döviz girişi, döviz arzını artıracak ve kur artışını önleyecektir. IMF politikaları gelir dağılımını olumsuz etkiler ve fakat ekonominin çökmesinin, iki kişiden birinin işsiz kalmasının yıkıcı etkileri daha da yüksektir.

Orta dönemde, bir geçiş süreci içinde dalgalı kur politikasını değiştirip, yarı sabit kur politikasına geçmek gerekir.

MB kanununu değiştirip, bankanın bağımsızlığı teminat altına alınmalı ve TL gözetmesi yanında aynı zamanda döviz kurunu da gözetmesi sağlanmalıdır. Orta dönemde hukuk ve demokrasi alt yapısını yeniden kurarak, mülkiyet hakkını güvenceye almak gerekir.

Yine, orta ve uzun vadeli, "**kalkınma**" programı yapmalıyız. Türkiye şartlarında bu program ancak planlama ile yapılabilir. Bunun için önce, akademisyenlerin de görev alacağı, yeni kalkınma planları yapılmalıdır. Bu plan içinde, devletin yeniden yapılanması, devlet-piyasa optimum dengesinin sağlanması, üretimde ithal girdi payının düşürülmesi gibi yapısal sorunlara çözüm politikaları oluşturulmalıdır.

İbrahim Kahveci

1 trilyon maliyetli kararname!

Bir kararnamenin sadece 1 günlük maliyeti 1 trilyon lira olur mu? Ya da bir ülkeye bir günde 1 trilyon lira nasıl zarar verilebilir?

İşte bunu ülke olarak cuma akşamı yayınlanan kararname ile görmüş ve yaşamış olduk.

Merkez Bankası Başkanı Naci Ağbal görevden alındı ve yerine yeni bir başkan ataması yapıldı...

Ve piyasalar çöktü.

Kur seviyesi 1 lira yükseldiğinde sadece 450 milyar dolarlık dış borcun TL maliyeti 450 milyar TL artmış oldu. Yıllık 200 milyar dolarlık ithalatın da maliyetine sadece 1 lira eklediğimizde artık 200 milyar lira fazla ödeyeceğiz. Hazine garantili müteahhitlere de artık 200 milyar lira fazladan ödemeye başlıyoruz. Ama bunun yanında en önemlisi faiz artışı da artık maliyetlerde...

Perşembe günü Merkez Bankası faizleri yüzde 19.0'a yükseltti diye şikayet edenlere günaydın. MB faizleri yükseltmişti ama piyasada tahvil faizleri yüzde 14.0 seviyelerindeydi. Şimdi tahvil faizleri de bir kararname ile yüzde 19.0'un üzerine çıktı.

Günaydın gerçekten...

Ülkemiz yeni bir ekonomik fırtınanın içine girmiştir. Artık bırakın faizleri indirmeyi, yükseltmeniz bile bu ateşi söndürmeye yetmeyebilir.

Elbirliği ile Türkiye bir çalkantılı döneme daha sokuldu. Ama bir fark var: Daha önceki krizlerde iyi dönemlerin ardından kriz yaşanıyordu. Şimdi ise 2015 yılında başlayan yüksek işsizlik, 2016-2018 arası finansal çalkantı ve 2018 sonrası reel krize yeni bir fırtına daha eklemiş olduk.

23.03.2021

Kısaca kriz içinde kriz yaşayan bir ülkeyiz.

Tebrik ederiz.

Bunu da başardınız.

Kurlar gece yarısı sıg piyasada 8,48 gördü ama dün 7,70'e kadar geriledi diye kimse umutlanmasın. Yabancı pozisyonların realizasyonunda bu beklenen hareketti. Ama ya sonrası...

İşte bizi asıl sonraki karanlık günler bekliyor.

Buradan sonra faiz artışı da etkinliğini yitirmiştir. Hatta yeni bir kararname bile artık etkin olmayabilir.

Meyve bir kez yara aldı mı artık çürüme kaçınılmazdır.

Peki, neden yaptık bu yıkımı? Neden bu yıkımı kendi ellerimizle hazırladık?

İYİ Parti TBMM Grup Başkanı, Bursa Milletvekili İsmail Tatlıoğlu güzel bir açıklama yapmış: "Gün ışıdığıında anladık ki, tilki kümese geri dönmüş...!!!"

Gerçekten durumumuz bu ise yazık oluyor koca ülkemize.

Millete şer güçler saldırıyor yalanını kimse söylemesin. Bu krizi biz yaptık ve biz neden olduk. Hatta yabancı yatırımcılar en büyük yarayı aldılar.

Onları bir kez daha aldatmış olduk. Artık bir daha hangi sözümüze güvenirler bilemiyorum. Gelmesinler diyorsanız, o da sizin bileceğiniz iştir... Yabancı yatırımcı diye artık kimse beklemesin.

Yıllar önce "En Fazla İnananlar Battı" demiştim. Yani yönetimin sözlerine inananların nasıl ekonomik olarak battığını yazmıştım.

Umarım ders alınmıştır.

Batmamak için inanmamak gerekiyormuş.

23.03.2021

Bir imam efendi “yokluğun da bir sınav olduğunu” yazmış. Hem de şu kriz ortamında.

Lütfen maaşının yarısını devletimiz kessin.

Kendileri önce o yokluğu ve işsizliği bir yaşasınlar.

Maaşsız çalışsınlar veya yarı maaş ile hele bir çalışsınlar da, verdikleri vaazların anlamı olsun.

Sadece sözde kalmasın...

Tabii ki önerim en başından başlıyor.

23 Mart 2021, Salı

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

Spekülatörler, Merkez Bankası Başkanı'nın değişmesini fırsat bilip TL'ye operasyon yaptılar

Uluslararası piyasalara gerçekler değil spekülatörlerin beklentileri yön veriyor. Bu duruma son örnek, Türkiye'de Merkez Bankası Başkanı değiştirildikten sonra doların Türk Lirası karşısında anormal kıymetlenmesidir. Nitekim Dolar/TL, Asya piyasalarının açılışında ilk işlemlerde 8.35'e kadar yükseldi. Ama sonra Hazine ve Maliye Bakanlığı'ndan gelen açıklama sonrası 8 TL'nin altına gerileyerek 7.70 TL seviyelerine kadar çekildikten sonra 7.93 TL'de dengelendi.

Bir operasyon mu?

Bu sert yükselmenin bir operasyon olabileceği üzerinde duruluyor. Çünkü Ağustos 2018'de de benzer bir şey olmuştu.. Dolar 5.70'lerden 7 küsura kadar çıkmıştı. Önceki gece bankalar, döviz alım satımını durdurdu. Çünkü bu operasyonu bitirmek için bankaların aldığı bir karardı bu.

Dış kaynaklar ne diyor?

Merkez Bankası Başkanı **Naci Ağbal**'ın görevden alınarak yerine Şahap Kavcıoğlu'nun getirilmesini değerlendiren "**JP Morgan**", bu değişikliğin politika faizleri ve parasal çerçevede izlenecek politika konusunda piyasa belirsizliğine yol açmasının muhtemel olduğu yorumunda bulundu. "**Deutsche Bank**" ise piyasalardaki dalgalanmanın yatıştırılması için atılması gereken adımlar arasında faiz artırımına da yer verdi.

Elvan'dan açıklama

Hazine ve Maliye Bakanı **Lütfi Elvan**, piyasaların etkin ve sağlıklı işleyişini son derece önemsediklerini belirterek, "**Bu kapsamda serbest piyasa mekanizmasından herhangi bir taviz kesinlikle söz konusu olmayacak, liberal kambiyo rejiminin uygulanmasına kararlılıkla devam edilecektir. Reform paketimizde yer alan eylemler de, yapısal temellerimizi daha da güçlendirecek olası şoklara karşı direncimizi atıracaktır**" dedi.

Canikli de konuştu

23.03.2021

AK Parti Genel Başkan Yardımcısı ve Ekonomi İşleri Başkanı **Nurettin Canikli** de Merkez Bankası başkanlarına kanunla verilen öncelikli görevin fiyat istikrarının sağlanması olduğunu kaydederek, "**Bugüne kadar görev yapan tüm Merkez Bankası başkanları kanunla verilen fiyat istikrarının sağlanması hedefine hep sadık kalmışlardır. Merkez Bankası Başkanı'nın değiştirilmesi, piyasalara meydan okumak değildir**" dedi.